

УДК 338.48: 379.83

3. Практичні аспекти євроінтеграційних процесів підприємств у аграрній сфері економіки

Михайлова Л.І., д.е.н., професор

Сумський національний аграрний університет

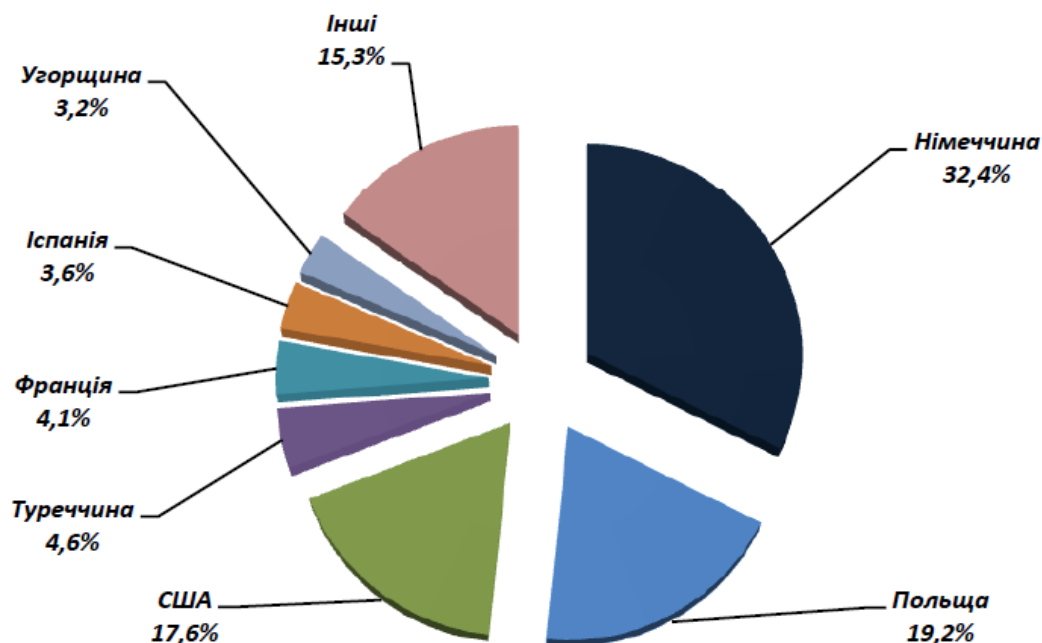
м.Суми, lmikhaylova@yahoo.com

ЕКСПОРТНІ ОРІЄНТИРИ ВИРОБНИКІВ МЕДУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

З 1-го січня 2016 р. повноцінно запрацювала поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі з ЄС, яку Україна має розглядати, перш за все, як механізм політичної, економічної та правової модернізації, зміцнення конкурентоспроможності національного продукту[1]. Водночас інтеграція з ЄС актуалізує проблему удосконалення функціонування вітчизняних аграрних ринків, в тому числі, і ринку продукції бджільництва. Україна виходить в світові лідери за експортом меду і має потенціал для нарощування його обсягів. На разі частка України у світовому виробництві меду становить майже 5 %, що забезпечує Україні четверте місце у світі і перше - в Європі. Близько 16 % в рік вітчизняного меду експортується на міжнародний ринок, що становить 2,3 % світового експорту. За останні роки обсяги експорту меду натурального із України значно зростають: тільки за останні три роки він зріс майже в 1,5 рази, з 36,3 тис. т – в 2014 р. до 57 тис. т. – в 2016 р. Слід зазначити, що виручка від експорту меду натурального за умов зниження ціни його реалізації на світових ринках продовольства (з 2,57дол/кг в 2014 р. до 1,71 дол/кг в 2016 р.) зросла тільки на 4,5 відсотків.

Загальновідомо, що бджільництво в Україні в умовах глобалізації економіки стало однією із привабливо стабільних та експорторієнтованих галузей, що сприяє формуванню позитивного платіжного балансу країни. Ця галузь наразі тільки зміцнює свої позиції на внутрішньому і світових ринках, в тому числі, завдяки високій якості та відповідності світовим стандартам якості та безпечності її продукції.

В останні роки відповідно до реалізації євроінтеграційних прагнень України вітчизняні виробники меду мали більші сподівання стосовно виходу продукції на ринки європейських країн. На разі географічна структура експорту меду натурального із України виглядає наступним чином (рис. 1).

Рис. 1. Географічна структура експорту меду натурального виробниками України, 2016 р.

Джерело: [2].

Можна стверджувати, що основні споживачі вітчизняного меду натурального, що йде на експорт, живуть в країнах ЄС – тільки п'ята части його відправляється до США та інших країн світу. Безперечно, ринок меду в країнах ЄС є досить ємним та виступає як нетто-імпортер меду натурального. В 2015 р. імпорт меду в ЄС становив 198,7 тис. т, де основними постачальниками виступали Китай, Мексика та Україна (відповідно 49,1%, 13,1% та 10,4% від загального імпорту ЄС). Протягом останніх років вітчизняні виробники зміцнили позиції на європейському ринку меду – з 2010 р. експорт до країн ЄС зріс у 17,5 раза. Найбільші обсяги імпорту меду здійснювали Німеччина, Польща, Франція, Іспанія, Угорщина, Італія.

За умови, що вітчизняна медова продукція за якістю та безпечністю відповідає вимогам та стандартам ЄС, що є вищими за світові, та користується попитом, міжнародна торгівля з ЄС обмежується загальновідомою тарифною квотою обсягом 5 тис. т, що є в десять раз меншою, а ніж фактичні обсяги реалізації. Так, у 2016 р. експорт меду натурального до країн ЄС сягнув майже 43 тис. т, що на 65,5% більше показника 2015 року. Щоразу Україна вже в січні-лютому вибирає повністю квоту, встановлену ЄС на український мед в обсязі 5000 т., а потім реалізує його за базовою ставкою увізного мита 17,3% (в межах тарифної квоти – 0%).

Навіть через незначні відхилення в якості продукту країни-імпортери застосовують суворі санкції. Так, в Україні ще на початку 2016 р. тимчасово було заборонено видачу ветеринарних документів на мед бджолиний для експорту у держави Євросоюзу. Проводиться розслідування про наявність в меді, що експортувався до Чехії, недозволених протимікробних речовин [3]. Відомо, що ця продукція була повернута в Україну. Жорстка конкуренція на європейському ринку, дуже високі вимоги до якості та безпечності продукції змушують вітчизняних товаровиробників підпорядковуватися «правилам гри», що складаються на ринках.

Список використаної літератури:

1. Зона вільної торгівлі з ЄС: унікальний шанс чи втрачені можливості? / В.Філіпчук, В. Поворозник, А. Бочі, Є.Ярошенко // - Міжн. центр перспект. досліджень (МЦПД). – 2015. – 35 с. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/zona_vilnoi_torgivli_s.pdf
2. Зовнішньоторговельний обіг продукції АПК за 2016 рік (за даними Державної фіскальної служби України та Міністерства аграрної політики та продовольства України). Авторський колектив: І. М. Демчак, О. О. Митченко, Г. В. Трофімова, О. Е. Майданюк, А. Ю. Мамочка. – К.: Український науково-дослідний інститут продуктивності агропромислового комплексу "Украгропромпродуктивність". – 2017, лютий. – 50 с.
3. Україна призупинила експорт меду в країни Євросоюзу // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/114615>.